

Рожелюк В. М.

доктор економічних наук, професор,

Добровольська Х. Р.

магістрант

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] для підтвердження правильності та достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, передбачено проведення підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями (далі - підприємство) незалежно від форм власності інвентаризації майна, коштів і фінансових.

Відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства, який повинен створити необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначити об'єкти, кількість і строки проведення інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим.

Проведення інвентаризації є обов'язковим [4]:

- при передачі майна державного підприємства в оренду, приватизації майна державного підприємства, перетворенні державного підприємства в акціонерне товариство, а також в інших випадках, передбачених законодавством;
- перед складанням річної бухгалтерської звітності, крім майна, цінностей, коштів і зобов'язань, інвентаризація яких проводилась не раніше 1 жовтня звітного року. Інвентаризація будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів основних засобів може проводитись один раз у три роки, а бібліотечних фондів – один раз у п'ять років;
- при зміні матеріально відповідальних осіб (на день прийому-передачі справ);
- при встановленні фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (на день встановлення таких фактів);
- за приписом судово-слідчих органів;
- у разі техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха (на день після закінчення явищ);
- при передачі підприємств та їх структурних підрозділів (на дату передачі). Інвентаризація може не проводитись у разі передачі підприємств та їх структурних підрозділів в межах одного органу, до сфери управління якого входять ці підприємства;
- у разі ліквідації підприємства.

У разі проведення раптових інвентаризацій всі товарно-матеріальні цінності готуються до інвентаризації у присутності інвентаризаційної комісії, в інших випадках – завчасно. Вони повинні бути згруповані, розсортовані та розкладені за назвами, сортами, розмірами, у порядку, зручному для підрахунку.

Для проведення інвентаризаційної роботи, розпорядчим документом керівника створюється постійно діюча інвентаризаційна комісія у складі – керівників структурних підрозділів, головного бухгалтера, які очолюються керівником підприємства або його заступником.

На підприємствах, де через великий обсяг робіт проведення інвентаризації не може бути забезпечено однією комісією, для безпосереднього проведення інвентаризації у місцях збереження та виробництва розпорядчим документом керівника підприємства створюються робочі інвентаризаційні комісії у складі інженера, технолога, механіка, виконавця робіт, товарознавця, економіста, бухгалтера та інших досвідчених працівників, які добре знають об'єкт інвентаризації, ціни та первинний облік. Робочі інвентаризаційні комісії очолюються

представником керівника підприємства, який призначив інвентаризацію. Забороняється призначати головою робочої інвентаризаційної комісії у тих самих матеріально відповідальних осіб одного й того ж працівника два роки підряд.

Постійно діючі інвентаризаційні комісії [5]:

- проводять профілактичну роботу по забезпеченню збереження цінностей, заслуховують на своїх засіданнях керівників структурних підрозділів з цього питання;
- організовують проведення інвентаризацій і здійснюють інструктаж членів робочих інвентаризаційних комісій;
- здійснюють контрольні перевірки правильності проведення інвентаризацій, а також вибіркові інвентаризації товарно-матеріальних цінностей у місцях зберігання та переробки в міжінвентаризаційний період. Основними завданнями перевірок і вибірових інвентаризацій в міжінвентаризаційний період є здійснення контролю за збереженням цінностей, дотриманням матеріально відповідальними особами правил їх зберігання і ведення первинного обліку;
- перевіряють правильність визначення інвентаризаційних різниць, обґрунтованість пропозицій щодо заліків пересортиці цінностей в усіх місцях їх збереження;
- при встановленні серйозних порушень правил проведення інвентаризації та в інших випадках проводять за дорученням керівника підприємства повторні суцільні інвентаризації;
- розглядають письмові пояснення осіб, які допустили нестачу чи псування цінностей або інші порушення, і свої пропозиції щодо регулювання виявлених нестач та втрат від псування цінностей, заліку внаслідок пересортиці відображають у протоколі. В протоколі мають бути наведені відомості про причини і про осіб, винних у нестачах, втратах і лишках та про вжиті до них заходи.

Результати проведених у звітному році інвентаризацій основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва підприємствами узагальнюються у відомості результатів інвентаризації.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Організація бухгалтерського обліку: [підручник для студ. спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищ. навч. закл] / Ф.Ф. Бутинець, О.П. Войналович, І.Л. Томашевська; за редакцією Ф.Ф. Бутинця. – [4-е вид., доп. і перероб.] – Житомир: ПП «Рута», 2006. – 528 с.
3. Рожелюк В. М. Інвентаризація як визначальний метод організації обліку переробних підприємств аграрного сектору / В. М. Рожелюк, І. Я. Романків // Інноваційна економіка. – 2013. – №1 (39). – С. 183–186.
4. Рожелюк В. М. Моделювання процесу організації обліку переробних підприємств на основі інформаційно-процесного підходу / В. М. Рожелюк // Облік і фінанси. – 2015. – №3 (69). – С.49 – 54.
5. Рожелюк В. М. Організація бухгалтерського обліку діяльності переробних підприємств: монографія / В. М. Рожелюк. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 488 с.
6. Яцишин, С. Р. Підготовка до проведення інвентаризації / С. Р. Яцишин // Збірник тез доповідей студентської наукової конференції «Облік і контроль у контексті євроінтеграції» [Тернопіль, 14-15 квітня 2009 р.]– Тернопіль, 2009. – С. 58-60. Режим доступу : <http://dSPACE.tneu.edu.ua/handle/316497/17067>
7. Яцишин, А. Р., Яцишин, С. Р. Інвентаризаційні різниці та їх узгодження / Анна Романівна Яцишин, Світлана Романівна Яцишин // Основні принципи, напрями та завдання економічного розвитку країн : матеріали науково-практичної конференції [м.

28 червня 2019 року, м. Тернопіль

Дніпропетровськ, 6-7 березня 2015 р.] – Дніпропетровськ : НО «Перспектива», 2015. – С. 89-93. Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/17293>

8. Яцишин, С. Р. Облік основних засобів: порівняння П(С)БО з МСФЗ / С. Яцишин, А. Матвійчук // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. Науковий журнал Тернопільського національного економічного університету. Випуск 23. – Тернопіль : Економічна думка, 2010. – С. 286-296. Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/17078>